

10-sep-09

Formanden har ordet

Det katolske sexberedskab

År 2001 var et "annus horribilis", et år hvor skeletterne for alvor begyndte at rasle ud af det katolske (præste-) skab. Året efter fandt den nordiske bispekonference sted på Magleås nord for København. Biskopperne drøftede udarbejdelsen af et sexberedskab, men noget fælles beredskab kunne ikke etableres. Ifølge "Katolsk Orientering" skyldes det, at lovgivningen i de nordiske lande var forskellig, hvorfor hvert land måtte udarbejde sine egne regler. (nr. 6, 27. marts 2002). Hvor forskellighederne ligger, fortalte bladet dog intet om, og man kan da også spørge, hvor forskellige de var og stadig er. Både i Danmark og Sverige er den seksuelle lavalder 15, og lur mig, om det ikke også skulle være tilfældet i de øvrige nordiske lande. Derfor kan man spekulere på, om baggrunden i virkeligheden ikke har været en uenighed blandt biskopperne om, hvordan man skulle tackle situationen?

Tre år og en måned senere kunne man læse, at kirken i Danmark var ved at etablere et beredskab. Biskoppen regnede med, at arbejdet ville være færdigt inden årets udgang (Kristeligt Dagblad, 27. april 2005). I 2007 havde jeg et indlæg i "Katolsk Orientering", hvori jeg bl.a. spurgte, hvordan det gik med sexberedskabet, for jeg undrede mig over, at vi endnu intet havde hørt (nr. 3, 7. februar 2007). I et brev til mig, dateret 13. februar 2007, svarede han, at man var ved at lægge sidste hånd på retningslinierne.

Nu i sommeren 2009 er man færdig og kan offentliggøre beredskabet. Det ligger på bispedømmets hjemmeside *) og kan læses af enhver. Det synes udarbejdet af en præst, en jurist og en psykolog og må formodes at være godkendt af biskoppen. Så langt, så godt. Ingen kan indvende noget mod de retningslinier. De forekommer rimelige og rigtige, så man kan kun glæde sig over, at vi nu ved, hvordan biskoppen vil handle, hvis en sag skulle opstå i Danmark.

*) http://www.katolsk.dk/fileadmin/dokumenter_andre/Beredskabsplan.pdf

Men man undrer sig virkelig over, at det skulle tage syv år at få etableret et sådant sexberedskab. Nok er præster, jurister og psykologer travle mennesker, men de retningslinier kunne være formuleret på om ikke på et par, så på tre eftermiddagsmøder!

De personer, der har udarbejdet sexberedskabet, oplyser i indledningen, at "baggrunden for nærværende beredskabsplan er de overgreb mod børn og unge, der ulykkeligvis er sket i Kirken *i en række lande inden for de seneste årtier*". Videre hedder det, at "de forbryderiske handlinger ... har været yderligere belastende for Kirken i de pågældende lande, fordi Kirkens repræsentanter *i nogle tilfælde* ikke har evnet eller villet gribe effektivt ind over for krænkelse" (mine fremhævelser). Jamen, det er jo ikke sandt.

De ældste kirkelige bestemmelser vedrørende gejstliges pædofili stammer fra koncilet i Elvira 309. De efterfølges med passende mellemrum af nye bestemmelser, således at der ikke kan være tvivl om, at det har været et problem gennem mere end tusind år. Talrige dokumenter viser også, at kirkens ledere konstant har forsøgt at skjule overgrebene, så de ikke kom til offentlighedens kundskab. Selv har jeg fundet en bestemmelse, vedtaget på karmeliterordenens provinskapitel i Toscana 1452, der forbød brødrene såvel om dagen som om natten at være sammen med et barn eller ung mand i deres celle, når døren var lukket. Forbuddet blev gentaget flere gange i de følgende år, så det har åbenbart været et problem. Siden 1950'erne og 60'erne har endvidere samtlige amerikanske biskopper og Vatikanet, herunder pave Paul VI, været orienteret om præsters overgreb på børn og unge uden at foretage sig noget. Nej, problemet med pædofile præster er universelt. Og det både i tid og rum. Og biskoppernes reaktion har overalt været det samme. Så særlig tillidsvækkende er det ikke, at beredskabsplanen søger at minimere problemet ved at bringe nogle usandheder til torvs.

Beredskabsplanen bringer et længere citat fra Red Barnets hjemmeside om "voksne med seksuel interesse i børn" (side 8-9). Heri hedder det bl.a., at "selv om krænkere udgør en meget forskelligt sammensat gruppe, så kan man alligevel samle nogle fælles personlighedstræk". To af dem er, at de "har svært ved at være følelsesmæssigt tæt knyttet til andre mennesker" og "svært ved at få personlige venner". De føler sig derfor ofte ensomme.

Undskyld jeg siger det, men passer det ikke som fod i hose på vore katolske præster. Ikke forstået på den måde, at de nødvendigvis "har svært ved", men at de i deres cølibatære liv er afskåret fra at være følelsesmæssigt knyttet til andre og ofte må føle sig ensomme. Hvor mange venner har en præst? Flertallet af vore præster er desuden udlændinge. Det at skulle virke i et fremmed land kan vel også kun forstærke den følelsesmæssige og sociale isolation. Hermed være selvfølgelig ikke sagt, at vore præster har pædofile lyster, blot at de er tvunget til at leve i en situation, der kan fostre dem.

At forestille sig, at ingen katolsk præst kunne forgrube sig på børn og unge, er naivt, heder det i den svenske beredskabsplan fra 2004. Derfor har svenskerne også taget langt mere håndfast på problemet. De er gået i gang med en omfattende forebyggelse. Således har en af deres diakoner, som samtidig er psykolog, siden 2004 rejst land og rige rundt og holdt foredrag for præster, undervisere, menigheder og andre, der i kirkeligt regi har at gøre med børn og unge. Han har fortalt dem om reglerne, og om hvad de især skulle lægge mærke til i børnenes adfærd. Dette forebyggende arbejde findes ikke i den danske beredskabsplan. Desuden står der intet om, at præster, søstre, lærere og andre, der arbejder med børn, så vidt mulig skal undgå at være alene med et barn. Ja, der er slet ingen bestemmelser om en forebyggende indsats. I Sverige har man endvidere offentliggjort navnene på de kontaktpersoner, man skal henvende sig til, hvis man får kendskab til en pædofilisag, på opslagstavlen i kirkernes våbenhus. I Danmark findes navnene på bispedømmets hjemmeside.

http://www.katolsk.dk/fileadmin/dokumenter_andre/folder_m_kontaktpersoner.pdf

Alle undersøgelser viser, at det hyppigst er mænd, der er de skadeforvoldende. I det civile samfund er ofrene næsten udelukkende piger. I vor kirke er det omvendt. Hvorfor? En af forklaringerne herpå er, at det indtil for nylig udelukkende var drenge, der var ministranter. Havde piger kunnet være det, ville det have været dem, overgrebene var gået ud over. Kun et lille mindretal af præster, der har forgrebet sig på børn, er nemlig homoseksuelle. Den hetz mod homoseksuelle, som pave Benedikt har ført som følge af skandalerne, er derfor helt forfejlet.

Selv om den danske beredskabsplan har titlen "Beredskab i tilfælde af seksuelle overgreb og krænkelse", omtales kvinder ikke. Og det til trods for, at kvinder rent faktisk er i en større "risikogruppe" end drenge. I årevis har Vatikanet lukket øjnene for, at afrikanske præster voldtog kvinder eller frivilligt havde sex med dem. Ja, selv ikke da ofrene for præsternes voldtægt for at undgå HIV-smitte blev nonner, har de kirkelige myndigheder grebet ind. Nu er der begyndt at komme rapporter om, at også kvinder i andre lande – i Europa, i USA m.v. – er blevet udsat for præsters voldtægt. Da jeg var ung, måtte en præst ikke tage en kvinde til skrifte i sin stue. Det skulle ske i kirken. Om dette forbud stadig gælder, ved jeg ikke, men jeg er sikker på, at vi her har et problem, som vi kommer til at høre mere om i fremtiden.

I april 2005 fortalte biskoppen til Ritzau, at han ikke var bekendt med nogen sag om præsters krænkelse af børn i Danmark (Kristeligt Dagblad, 27. april 2005). To år tidligere havde han dog oplyst, at han havde kendskab til to sager (Berlingske Tidende, 28. april 2002). Men det havde han åbenbart glemt. Han havde også glemt, at jeg halvandet år før havde fortalt ham, om hvordan jeg gennem flere år havde været udsagt for yderst krænkende seksuelle tilnærmelser fra biskop Suhr. Jeg var ganske vist ikke et barn, blot et ungt menneske, men også den slags overgreb indgår i problemet. Jeg synes nu heller ikke, at vor biskop (Czeslaw, altså) levede op til de ord, vi nu kan læse i beredskabet: "De, som kommer til Kirken med deres oplevelser skal føle, at man lytter oprigtigt til dem, og at de bliver mødt med omsorg." For hvad var det, han svarede, da jeg fortalte ham om mine oplevelser? Det var "Det vidste jeg ikke." Nej, naturligvis vidste han ikke det, for det var jo først nu, jeg fortalte ham derom, men han kunne nu godt have givet udtryk for, at det måtte have været forfærdeligt for mig. Måske er jeg uretfærdig, måske tager jeg fejl, men jeg har på fornemmelsen, at vor biskop helst ikke vil beskæftige sig med problemet "præsters overgreb på børn og unge." Han synes at tro, at Gud vil løse problemet, bare vi beder nok.

Men så nemt løses det ikke. Derfor må vi have ophævet kravet om præsters cølibat. Det er nemlig her, de egentlige årsager ligger.

I øvrigt er det chokerende, at katolikker, der efter en skilsmisse gifter sig igen, bliver ekskommunikeret, men at en præst, der voldtager et barn, ikke bliver det!

Kaare Rübner Jørgensen
formand for VEOK